

ISSN 2181-9513
Doi Journal 10.26739/2181-9513

ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯДА ИННОВАЦИЯЛАР

2 СОН, 4 ЖИЛД

ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И
ПСИХОЛОГИИ
НОМЕР 2, ВЫПУСК 4

INNOVATIONS IN PEDAOGY AND
PSYCHOLOGY
VOLUME 4, ISSUE 2

TOSHKENT-2021

**ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯДА ИННОВАЦИЯЛАР
ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ
INNOVATIONS IN PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY**
№ 2 (2021) DOI.<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9513-2021-2>

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:
Аскаров Аброр Давлатмирзаевич
педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори
_____
Педагогика йўналиши

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:
Мухамедова Дилбар Гафуржановна
психология фанлари доктори, професоор
_____
Психология йўналиши

Педагогика ва психологияда инновациялар журнал таҳририй маслаҳат кенгаши
Editorial Board of the Journal of Innovations in pedagogy and psychology
Международный редакционный совет журнала Инновации в педагогике и психологии

Джумаев Маманазар Иргашевич
профессор, педагогика фанлари номзоди
_____
Уразова Марина Батировна
педагогика фанлари доктори
_____
Муслимов Нарзулла Алиханович
педагогика фанлари доктори, профессор
_____
Джораев Мухаматрасул
педагогика фанлари доктори, профессор
_____
Нурманов Абдиназар Ташбаевич
педагогика фанлари доктори
_____
Халиков Аъзам Абдусаломович
педагогика фанлари доктори
_____
Аюпова Мукаррам
педагогика фанлари номзоди, профессор
_____
Хамидов Жалил Абдурасолович
педагогика фанлари доктори

Тўрақулов Олим Холбўтаевич
педагогика фанлари доктори
_____
Шорена Дзамукашвили
педагогика фанлари доктори
_____
Шорена Вахтангишвили
педагогика фанлари доктори
_____
Саипова Малоҳат Латиповна
психология фанлари бўйича фалсафа доктори
_____
Асилова Гулшан Асадовна
Доцент, Педагогика фанлари доктори (DSc).
_____
Ахмедова Зебинисо Азизовна
фалсафа фанлари номзоди,
_____
Азимова Насиба Эргашовна
педагогика фанлари номзоди

Саҳифаловчи: Абдулазиз Мухаммадиев

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр. 1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr. 1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МУНДАРИЖА \ СОДЕРЖАНИЕ \ CONTENT

1.Қутлимуратов И.Х.	
ФУТБОЛ БҮЙИЧА ҲАКАМЛАРНИНГ ЎЙИНДАГИ ҲАРАКАТ ФАОЛИЯТИНИ ҮРГАНИШ НАТИЖАЛАРИНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ.....	4
2.Dilorom Erkinovna Xidayeva, Shahodat Pulatbayevna Karimova	
СНЕТ TILINI O'QITISHDA OG'ZAKI VA YOZMA METODLARNING QIYOSIY TAHLILI	8
3.Миррахимова Гулбахор	
НОФИЛОЛОГИК ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ ЛИНГВОМАДАНИЙ КОМПЕТЕНЦИЯНИ ШАКЛАНТИРИШ ЧЕТ ТИЛ ТАЪЛИМИНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ СИФАТИДА	14
4.Kamilova Durdona Kozimdjanovna	
IMPORTANT ASPECTS OF TEACHING BUSINESS INTERCULTURAL COMMUNICATION IN A FOREIGN LANGUAGE.....	19
5.Ulmasbaeva Malika Alisherovna	
INTERCULTURAL INTERACTION OF THE INDIVIDUAL AS A WAY TO COMPREHEND THE PICTURE OF THE WORLD.....	24
6.Халилов Фарход Фуркатович	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВЛИЯНИЙ НА ДИНАМИКУ РАЗВОДОВ.	28
7.Махмудов Розмет Муратович, Лазиз Изатуллаевич Акбаров, ҲАРБИЙ ИНТИЗОМ ПСИХОЛОГИЯСИ	33
8.Алиқулов Самар Саттор ўғли	
КВАНТ ФИЗИКАСИДА МОДЕЛЛАШТИРИШ ТАЛАБАЛАРНИНГ ЭКСПЕРИМЕНТАЛ КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛАНТИРИШ ВОСИТАСИ.....	38
9.Шамсиева Дилором Мардоновна	
ПЕДОГОГИК БОШҚАРУВ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ЁРДАМИДА МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИ УЧУН УМУМИЙ ЎҚУВ ФАОЛИЯТНИ ШАКЛАНТИРИШ	43
10.Алиева Айше Эдемовна	
ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТ ДАВРИДА ТАЛАБАЛАР КРЕАТИВЛИГИНИ ШАКЛАНТИРИШ МАСАЛАСИГА ДОИР.....	48
11.Абдувалиев Хуршид Абдулхайтович, Абдувалиева Эъзоза Субхонқуловна	
ИНСОН ОРГАНИЗМИНИ СОҒЛОМЛАШТИРИШДА ФУНКЦИОНАЛ ФАОЛЛИК НАЗАРИЯСИ ВА АМАЛИЁТИ	53
12.Ураймов Санжар Рўзматович, Мухридинов Фарруҳ Рўзматжон ўғли	
ЖИСМОНИЙ МАДАНИЯТ МУТАХАССИСИНИ КАСБИЙ ЖИСМОНИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРИ ВА КАСБИЙ МАҲОРАТИ	58
13.Абдуллаев Абдували	
СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ ЖИСМОНИЙ МАДАНИЯТИ АНТИК ВА ШАРҚ РЕНЕССАНСИ МУТАФАКИР АЖДОДЛАРИМИЗ ТУРМУШ ТАРЗИДА	64
14.Plieva Ruslana Vladimirovna	
WHAT ARE THE CHALLENGES IN MANAGING INCLUSIVE CLASSROOMS?	71
15.Тургунова Нилуфар Абдусаломовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ УЧАЩИХСЯ КАК ЦЕННОСТНЫЙ КОМПОНЕНТ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	76
16.Abbos Mahmudovich Husanov	
OILADAGI NIZOLI MASALALARI BO'YICHA SUD-PSIXOLOGIK EKSPERTIZASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	81

ПЕДАГОГИК БОШҚАРУВ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ЁРДАМИДА МАКТАБ
ҮҚУВЧИЛАРИ УЧУН УМУМИЙ ҮҚУВ ФАОЛИЯТНИ ШАКЛАНТИРИШ

Шамсиева Дилором Мардоновна
Педагогика фанлари буйича фалсафа доктори(PhD)
Навоий давлат педагогика институти

For citation: D.M. Shamsieva. Formation of general educational activity for school students with pedagogical management technologies. Journal of innovations in pedagogy and psychology, 2021. vol. 4, issue 2, (43-47) pp.

 DOI 10.26739/2181-9513-2021-2-9

Аннотация: Мақола педагогик бошқарув технологияларни таҳлил қилишга бағишенгандан бўлиб, улардан фойдаланиш бошланғич синф үқувчиларини муваффақиятли ўқитиш шарти сифатида қаралади. Шунингдек, ушбу мақола бошланғич синф үқувчиларининг универсал таълим ҳаракатларини шакллантириш зарурлигини, замонавий таълим парадигмасидаги муаммоларнинг долзарблигини, ҳамда ўқитувчининг авторитаризм позициясидан “юмшоқ” педагогик мавқега йўналтириш муҳимлигини очиб беради. Изланиш давомида “ўқитувчи-ўқувчи” тизимида универсал таълим ҳаракатларини шакллантиришни бошқариш, биргаликда бошқаришни амалга ошириш каби масалалар қўриб чиқилган. Бу масалаларга боғлиқ маълумотлар ўқувчилар эътиборига тақдим этилган ўқув технологиялари, аниқланган педагогик эксперимент натижалари асосида олинган.

Калит сўзлар: педагогик бошқарув технологиялари, бошқарувни шакллантириш, шакллантириш, технология, мантикий-семантик модел, координаталар, таълим холати, сценарийлар.

**FORMATION OF GENERAL EDUCATIONAL ACTIVITY FOR SCHOOL STUDENTS
WITH PEDAGOGICAL MANAGEMENT TECHNOLOGIES**

Shamsieva Dilorom Mardonovna
Doctor of Philosophy in Pedagogy (PhD)
Navoi State Pedagogical Institute

Annotation: The article is devoted to the analysis of pedagogical management technologies, the use of which is considered as a condition for successful teaching of primary school students. This article also reveals the need to form a universal educational movement of primary school students, the urgency of the problems in the modern educational paradigm, as well as the importance of shifting the teacher from an authoritarian position to a “soft” pedagogical position. In the course of the research, issues such as the management of the formation of universal educational movements in the “teacher-student” system, the implementation of joint management were considered. Information on these issues was obtained on the basis of the results of the identified pedagogical experiment, educational technologies presented to the attention of pupils.

Key words: pedagogical management technologies, forming management, formation, technology, logical-semantic model, coordinates, educational situation, scenarios.

**ФОРМИРОВАНИЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У
ШКОЛЬНИКОВ С ПЕДАГОГИЧЕСКИМИ ТЕХНОЛОГИЯМИ УПРАВЛЕНИЯ.**

Шамсиева Дилором Мардоновна

Доктор философии по педагогике (PhD)

Навоийский государственный педагогический институт

Аннотация: Статья посвящена анализу педагогических технологий управления, использование которых рассматривается как условие успешного обучения младших школьников. В статье также раскрывается необходимость формирования универсального образовательного движения учащихся начальных классов, актуальность проблемы в современной образовательной парадигме, а также важность перехода учителя с позиций авторитаризма на «мягкую» педагогическую позицию. В ходе исследования были рассмотрены такие вопросы, как управление формированием универсальных образовательных движений в системе «учитель-ученик», реализация совместного управления. Информация по данным вопросам была получена по результатам выявленного педагогического эксперимента, образовательных технологий, представленных вниманию учеников.

Ключевые слова: педагогические технологии управления, формирующее управление, формирование, технология, логико-семантическая модель, координаты, учебная ситуация, сценарии.

Шахсни ривожлантириш, бағрикенглик, ўзаро ҳурмат, меҳнатсеварлик, ватанпарварлик, фаоллик ва масъулиятни тарбиялаш бугунги таълимнинг устувор йўналиши ҳисобланади. Таълимнинг бугунги долзарб вазифаси - ўқувчиларда келажакда ўз-ўзини тарбиялаш билан фаол шуғулланиш, «фаолиятнинг янги турларини ўзлаштириш ва натижада ҳаётда муваффақият қозониш»га имкон берадиган бир қанча фазилатларни ва қўникмаларни шакллантириштириш [1]. Замонавий бошланғич умумий таълимнинг энг муҳим вазифаларидан бири бу умуминсоний таълим фаолиятини шакллантириш ва ривожлантириштириш.

Ушбу вазифани таҳлил қилиш ва ривожлантириш билан боғлиқ масалалар тадқиқотчилар томонидан анъанавий равища ўқув фаолияти муаммоси нуқтаи назаридан муҳокама қилинади (В.В.Давидов, Д.Б. Элконин, С.Э. Тсарава, Г.А. Тсукерман ва бошқалар)[2,3]. Ушбу педагогик фикр назариётчиларини тушунишда ўрганиш қобилиятига эришиш ҳамда ўқув фаолиятини мустақил равища самарали амалга оширишни назарда тутади. Педагогикада анъанавий равища таълим фаолиятининг самарадорлиги «асосий таълим компетенциясининг йиғма компоненти» бўлган «умумий таълим қобилияtlари ва қобилияtlари» тушунчаси билан боғлиқ [8].

Ўз-ўзини ривожлантириш қобилияти интеграл сифатида универсал таълим ҳаракатлари тизимини комплекс характеристикиси - «ўрганиш қобилияти» деб тушунишга имкон беради. Бугунги кунда педагогикада «умумий таълим қобилияtlари» ва «универсал таълим фаолияти» синонимия (А.Г. Асмолов, Г.В. Бурменская ва бошқалар) ёки шахсият (С.Г. Воровшчиков, Э.В. Орлова ва бошқалар) масалалари бўйича мунозаралар олиб борилмоқда. Бизнингча, ушбу тушунчалар синонимидир, аммо бир хил эмас. Умумий таълим қобилияtlари қобилияtlаридан фарқли ўлароқ, универсал таълим ҳаракатлари нафакат субъект, метамавзу, балки ўқувчига нафакат таълим жараёнида, балки ҳар қандай ҳаётий вазиятда ҳам осонликча ҳаракат қилиш имкониятини берадиган қийматли хусусиятга эга.

Умумжаҳон тарбиявий ҳаракатлар шахснинг уйғун ривожланишига йўналтирилган бўлиши керак, бу «хар бир инсоннинг мақсади, вазифаси ва буржидир» [1,5]. Кейинги босқичларида, бу ўз-ўзини ташкил этувчи ва ўз-ўзини ривожлантирадиган, тайинланган ваколатлар ва қадриятлар тизимиdir, бу инсонга фаол агент бўлишига ва атроф-муҳитдаги ўзгаришларга мослашувчан муносабатда бўлишига ёрдам беради. Бошланғич таълим босқичида кичик мактаб ўқувчиларининг ёш хусусияtlари туфайли, таълим фаолияти етакчи йўналишга айланганда (В.С.Мухина, Д.Б. Элконин) [5], умуминсоний таълим ҳаракатларини шакллантириш тўғрисида гапириш муносибидир.

Ўқитувчи ўқувчининг шахсий хусусияtlарига ва субъектив тажрибасига таяниб, умумий ўқув фаолият шакллантиришни амалга оширади. Ушбу тадқиқотда биз инсонпарварлик

педагогикасининг қадриятларни белгилаш ва ўрганишнинг муҳимлиги ҳақидаги ғояларига асосланиб, ўқувчининг фаол позициясини шаклланиш таълим субъектларининг (ўқитувчилар, ота-оналар) ташқи таъсиirlари билан биргаликда амалга оширилади деган нуқтаи назарга риоя қиласиз. Ўз-ўзидан, ўқитувчининг мақсадга мувофиқ тайёргарлиги ва маҳсус уюштирилган фаолиятисиз талабаларнинг умуминсоний тарбиявий ҳаракатлари шаклланиши содир бўлмайди. Ўрганиш қобилиятини шакллантиришнинг аниқ белгиланган мезонлари мактабнинг барча фанларини ўқитишининг мазмуни ва услубларини, синфдан ташқари ишларни ташкил этиш ёндашувларини ўзгартириш заруратини келтириб чиқаради. Шунинг учун умуминсоний тарбиявий ҳаракатларни шакллантиришда педагогик бошқаришнинг ўрни долзарб ва зарурдир [3,4].

Мактаб таълимининг замонавий амалиётида инсонга хос психологик ва қадрият сифатида универсал таълим ҳаракатларини шакллантириш ва ривожлантириш бўйича ишлар асосан ўз-ўзидан амалга оширилади. Бошланғич таълимнинг ҳар бир босқичидаги ҳар хил ўқув-услубий мажмуалар, умуминсоний таълим ҳаракатларини шакллантириш натижаларига турлича талабларни қўяди. Бир томондан, универсал таълим ҳаракатларини ривожлантириш бўйича қўлланмалар жуда кўп, бошқа томондан, умумжаҳон таълим ҳаракатларининг шаклланиши ва ривожланишини бошқариш учун аниқ қурилган тизим мавжуд эмас.

Натижада, универсал таълим ҳаракатларини фақат фаоллик ва компетенцияга асосланган ёндашувлар нуқтаи назаридан ҳисобга олган ҳолда, ўқитувчилар ёш ўқувчининг ушбу янги шаклланишининг марказий - аксиологик йўналишини йўқотадилар. Умуминсоний тарбиявий ҳаракатлар ривожланишининг ўз-ўзидан ва тасодифий характеристики шаклланиши мактаб таълимида долзарб муаммоларни - ўқувчиларнинг билим фаоллигининг пастлиги, таълим мотивациясининг етарли эмаслиги, ўқувчиларнинг ўкув ва билимни тартибга солиш қобилиятиниң қониқарсизлигидан намоён бўлади. Умумжаҳон таълим ҳаракатларининг етарли даражада шаклланмаганлиги мактабдаги нотўғри фаолиятга, девиант хулқ-авторли болалар сонининг кўпайишига олиб келади [2,4].

Бошланғич мактаб ўқувчиларининг умуминсоний тарбиявий ҳаракатларни шакллантириш муаммосини ўрганиш, педагогик менежментнинг умуминсоний таълим ҳаракатларини шакллантиришга таъсирининг моҳияти бизни педагогик бошқарув технологиясини ишлаб чиқиш зарурлигини англашга олиб келади. Бошланғич синф ўқувчиларининг универсал таълим ҳаракатларини шакллантиришни бошқариш бўйича ўқитувчи фаолиятининг технологияси шахсий неоплазмаларини фаол равишда ўзлаштиришни рағбатлантирадиган ташкилий-педагогик шароит ва омилларни яратиш орқали ўқувчиларда умумий ўкув фаолият шаклланиши бошқаришнинг мураккаб жараёни сифатида аниқланади [6]. Ўқувчилар бу ўрганиш қобилияти орқали кимматли интеграл сифатни шакллантиришни белгилайди.

Ўқитувчининг фаолияти ўқувчиларнинг умумий ўкув фаолиятини шаклланишини бошқариш субъекти сифатида фаолият бошқаруви ва педагогик таркиб билан тўлдирилади. Фаолият мазмуни мақбул натижа берадиган уюшган мақсадли ҳаракатлар ва операциялар тизими орқали амалга оширилади. В.В. Якунин фикрига кўра, мақсадли натижа ҳаракати белгиланган педагогик менежмент функцияларига мувофиқ бошқарув цикли сифатида амалга оширилади: мақсадларни белгилаш; маълумот тўплаш; башорат қилиш; қарор қабул қилиш; ижро этишни ташкил этиш; алоқа, натижаларни назорат қилиш ва баҳолаш; тузатиш. Бироқ, бундай жараён чизиқли бўлиши мумкин эмас, чунки ўқувчилар томонидан универсал таълим ҳаракатларини ўзлаштириш индивидуал таълим траекторияси бўйлаб содир бўлади [10].

Ўқувчилар турли хил даврларда технологиканинг турли босқичларида универсал таълим ҳаракатларининг ҳар хил турларини ўзлаштирадилар, шахсий неоплазмалар индивидуал траекторияга мувофиқ шаклланади. Бошланғич мактаб ўқувчиларида умумий ўкув фаолиятни шакллантиришнинг педагогик бошқариш технологиясини намойиш этиш учун чизиқли бўлмаганлиги ва кўп кирралилиги билан ажralиб турадиган тадқиқотда В.Э. Штейнберг томонидан таклиф қилинган мантиқий-семантик модель танланган [7].

Мантиқий-семантик модел - бу мажозий ва концептуал дидактик қурилиш. Моделнинг семантиктаркий қисми бир-бирига боғланган тушунчалар тизимиdir, мантиқий компонент эса «тушунчалар ва улар орасидаги семантик алоқаларни жойлаштиришга мўлжалланган радиал ва дайресел график элементлардан тайёрланган» [Штайнберг, 2002]. Мантиқий-семантик моделнинг афзаллиги шундаки, унинг ёрдамида тизимнинг ҳар бир элементини

бир вақтнинг ўзида кўриш ва уни яхлит ҳолда тақдим этиш осон, ҳодисанинг сабаб-оқибат муносабатларини ўрнатиш, унинг ечимини топиш ҳодисанинг қиёсий хусусиятларини осонгина кузатиши мумкин. Мантиқий-семантиканинг иккита компоненти: мантиқий ва семантик, навбати билан ракамланган ўқлар ва кетма-кет марказдан атрофга жойлашган нуқталар билан, шунингдек нуқта номлари билан ифодаланади. Мантиқий компонент ўқлар ва таянч нуқталарининг тартибини, семантик компонент ўқлар ва нуқталарнинг таркибини очиб беради [7].

Сценарий № 8 «Менежмент - биргаликда бошқариши»

Таълим ҳолатининг хусусиятлари

- муаммонинг мавжудлиги билан - муаммоли;
- ўзига хослик даражаси бўйича - ностандарт;
- хаётий вазиятларга «яқинлик» бўйича - квази-хаёт.

Таълим жараёнини ташкил этиш шакли бу дарс (1-жадвал) [9].

Жадвал 1. Таълим жараёнини ташкил этиш

ДАРС БОСҚИЧЛАРИ	МУМКИН БЎЛГАН ФОКУСЛАР	УМУМИЙ ЎҚУВ ФАОЛИЯНИ ШАКЛЛАНТИРИШ
Мақсадни шакллантириш	Ҳаётий тажрибага асосланган ҳолда муаммони шакллантириш;	Шахсий: ўқитишнинг шахсий маъносини тушуниш; қиймат йўналишлари; Норматив: когнитив мақсадни қабул қилиш. Коммуникатив: биз алоқа ҳолатини ҳисобга олишни ўргатамиз, гурух сұхбатларида ўзаро алоқада бўлиш, бошқаларнинг нуқтаи назарини тинглаш. Когнитив: асосий ва иккиласми маълумотлар;
	Тугалланмаган визуал расмдан фойдаланиш (схема, объект);	Шахсий: ички мотивация. Регулятив: билим мақсадини қабул қилиш Когнитив: обьектни таҳлил қилиш. синтез, тасниф
	Кечиктирилган жумбокни ҳаётий вазиятга қараб ҳал қилиш	Шахсий: когнитив мотивация Регулятив: билим мақсадини қабул қилиш
	Маълумотлардан яширин хатони топиш	Шахсий: когнитив мотивация Регулятив: билим мақсадини қабул қилиш Когнитив: таҳлил, синтез, тасниф
	Бош котирма	Шахсий: когнитив мотивация Регулятив: билим мақсадини қабул қилиш Когнитив: таҳлил, синтез, тасниф
	қидирув сұхбати ёрдамида талабалар томонидан режани талаффуз қилиш, таҳтада режани сўзлар, мос ёзувлар схемаси ёки анъанавий ранглар билан тузатиш	Регулятив: таълим вазифасини ва унга бўлган муносабатни сақлаб қолиш; ўқитувчи билан биргаликда ўз фаолиятини режалаштириш

Юқоридагиларни умумлаштириб, тадқиқотимизнинг асосий қоидаларини келтирамиз:

1) ўқув фаолиятда ўқувчилар шахсининг ривожланиши таълим ва тарбия жараёнининг ўзгармас асоси бўлган умуминсоний таълим ҳаракатларини шакллантириш орқали таъминланади. Кейинги синкларда ва таълимнинг кейинги босқичларида академик муваффақият кўп жихатдан универсал таълим ҳаракатларини ўзлаштириш сифатига боғлиқ. Умумий таълим ҳаракатлари, умумий таълим қобилияtlари бошқа қобилияtlаридан фарқли ўлароқ, унинг асосий вазифаси - ўз-ўзини қадрлаш, шахсият;

2) умумбашарий таълим ҳаракатларини шакллантириш ўқув субъектларининг (ўқитувчилар, ота-оналар) ташқи таъсиrlари таъсирида ўқувчининг фаол позицияси

билин биргалиқда мақсадға мувофиқ равишида амалга оширилади. Бундай шаклланишнинг мақсадға мувофиқлиги, изчиллиги ва эгилувчанлиги юқори сифатли педагогик бошқарувни таъминлайди;

3) кичик мактаб ўқувчиларининг универсал таълим ҳаракатларини шакллантиришни педагогик бошқариш технологияси мантиқий-семантик модель шаклида тақдим этилади, бу ўқитувчи фаолиятининг мазмуни ва жараёнини алоқаларнинг мавжудлиги билан тавсифланган кўп ўлчовли жараён сифатида очиб беради. Ушбу модель бир вақтнинг ўзида бутун мавзуни ва унинг ҳар бир элементини алоҳида-алоҳида кўриш, педагогик менежмент структурасини таҳлил қилиш имконини беради.

Иқтибослар / Сноски /References:

1. Казачкова С.П., Умнова М.С. Бошлангич мактаб. Дарслар ва синфдан ташқари ишлар учун иккинчи авлод стандартларининг талаблари. Москва: Планета, 2014.256 б.
2. Коновалова Л.В. Замонавий ёшларнинг ижтимоийлашуви - ижтимоий ва илмий муаммо сифатида // Контекст ва мулоҳаза: дунё ва инсон ҳақидаги фалсафа. 2014. № 6. 58-76 Б.
3. Симонов В.П. Дарс: иш фаолиятини режалаштириш, ташкил этиш ва баҳолаш. Москва: Перспектив, 2010.2086
4. Саманова А.Ф. Ўқитувчининг малакасини ошириш психологияси. Тошкент: 1998. 2006
5. Шамова Т.И. Умумий таълим муассасасида ўқитувчининг субъективлигини ривожлантиришни бошқариш технологияси // Таълим жараёни субъектларининг ривожланишини бошқаришда компетенциявий ёндашувни амалга ошириш назарияси ва амалиёти. М.: Прометей, 2008 й 133-148 Б.
6. Шипилина Л.А. Замонавий университетда касбий педагогик таълим сифатини бошқариш: методология, назария, амалиёт. Омск: ОмГПУ, 2010.307 б.
7. Штейнберг В.Э. Дидактик кўп ўлчовли воситалар: назария, методология, амалиёт. Москва: Халқ таълими, 2002. 304б.
8. Янова М.Г. Келажақдаги ўқитувчининг касбий фаолиятининг ташкилий-педагогик контексти // Маданият ва тсивилизация. 2012. №1. 64-71 Б.
9. Donskaya L. Yu. Psychological conditions for the formation of the image of a teacher of higher education: diss. ... Cand. psychol. Sciences: spec. : 19.00.07 "Educational Psychology". - Stavropol, 2004. - 212 p.
10. Popova O.I. The image of a university teacher: the problem of self-realization in educational interaction // Pedagogical education in Russia. - 2011. - №. 4. – P. 224-232.

ISSN 2181-9513
Doi Journal 10.26739/2181-9513

ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯДА ИННОВАЦИЯЛАР

2 СОН, 4 ЖИЛД

ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ

НОМЕР 2, ВЫПУСК 4

**INNOVATIONS IN PEDAOGY AND
PSYCHOLOGY**
VOLUME 4, ISSUE 2

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000